

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1193

מסכת יבמות כ"ז-ל"ג ♦ עדויות ה', ב' - ה', ו'

בס"ד, ב' ניסן תשפ"ב

השבוע בגליון

- ♦ ישראל רשאי לשחוט קרבן בשבת?
- ♦ המשלים את המצווה, אומרים לו התחל
- ♦ מוהל היודע מחצית המלאכה בלבד

♦ חימום חלה קפואה בשבת

- ♦ קיום מצוות חליצה כשהחולץ נשוי
- ♦ חליצה פסולה
- ♦ לא כל 'מותר' - מותר

בשורה לקוראי הגליון!
ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

חכמת התורה

אחד משלושה עשר העיקרים הוא "אני מאמין באמונה שלמה שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו". מצווים אנו להאמין באמונה שלמה שלמה שלתורת ה' אין תחליף והיא התורה הנצחית שתעמוד בכל מצב ובכל זמן. בכלל זה טמונה ההכרה והידיעה, כי התורה עונה על כל שאלות החיים על אף השתכללות הטכנולוגיה והתפתחות העולם, שהרי בורא העולם נתן בתורה את כללי ההתנהגות לכלל אותן השנים שבהן יתקיים העולם. ואכן רואים אנו תמיד שגדולי ישראל שבכל דור ודור יודעים להתמודד עם שאלות הזמן על פי התורה וכפי שניתן ללמוד מהמעשה שלפנינו. פרופסור יואב ג. היה מגדולי המנתחים בימינו. עשרות תלמידיו היו פזורים ברחבי הארץ ושמשו כמומחים מדרגה ראשונה במרפאות הניורוכירורגיות השונות, ועצם היותם תלמידיו תרמה לקידום שהרי "פרופ' יואב ג." היה בעל שם עולמי. חדר הקבלה של פרופ' יואב היה מרהוט בקפידה, על הקיר היו תלויים דיפלומות ותעודות רבות מאוניברסיטאות ובתי חולים שונים בעולם, ואף תמונה של פרופ' יואב עם ראשי מדינות שונות. אך בין כל אותן תעודות היתה תלויה תמונה נוספת שנראתה כאילו נפלה לחדר זה מעולם אחר. באותה תמונה מצולם יהודי סגפן בעל פנים מאירות. הן אמנם מאור פניו ועדינותו של המצולם מרשימים ביותר, אבל אין הם סיבה מספקת ש"פרופ' יואב ג. הגדול" יתלם על קירות משרדו. תלמידיו ומקורביו של פרופ' יואב לא העזו לשואלו לפרש תמונה זו משום שהבחינו בכבוד המיוחד שהוא רוחש לתמונה ואמרו בליבם כנראה זהו השגעון האישי של פרופ' יואב, וכמו שאומרים "בכל גאון יש קצת שגעון". אך לכל תמיהה יש תשובה וביום מן הימים נכנס אחד מחבריו הרופאים של פרופ' יואב

דף כ/ב חליצה פסולה

קיום מצוות חליצה כשהחולץ נשוי

מאורע טראגי אירע בבית רבה של בעלזא לפני שנים רבות, וגדולי הפוסקים בדור ההוא נדרשו לעניין, תוך חקירה ושימוש בסוגיות הנלמדות כעת על ידי לומדי הדף היומי.

לגה"ק רבי שלום, השר שלום מבעלזא זצ"ל, היו ארבעה בנים. הבכור, רבי אלעזר, אחריו, רבי שמואל שמעלקא, רבי משה ורבי יהושע. לדאבון לב נפטר האח השני, רבי שמואל שמעלקא, ללא זרע, ואשתו נפלה לייבום לפני אחי בעלה. בימינו נוהגים שאין מייבמים אלא חולצים (ראה טור ושולחן ערוך אה"ע"ו סימן קס"ה סעיף א', ועיי"ש בערך השולחן סעיף ט"ו) ולפיכך היה עליה לחלוץ לאחד מהם.

מצווה בגדול לייבום: בגמרתנו מבואר, כי אם הנפטר בלא בנים הותר אחריו אחים אחדים, שכולם ראויים ליבם את האלמנה, "מצווה בגדול לייבום" - מצווה לכתחילה שהאח הגדול ייבם. לא רצה הגדול לייבום - הגדול שאחריו מייבם וכן על זה הדרך עד הקטן שבאחים. אם לא רצו לייבום "חוזרין אצל גדול ואומרים לו - עליך מצווה! או חלוץ או יבם".

כלומר, גם במצוות חליצה - מצווה לכתחילה שהיבמה תחלוץ לגדול. ברם, הבכור, רבי אלעזר, כבר היה נשוי. האם ראוי שיחלוץ הוא, או שמא על אחיו לחלוץ. מה לנישואיו ולקיום מצוות חליצה? ובכן, במקרה זה חוברים יחדיו תקנת חכמים המבוארת בגמרתנו, וחרם דרבינו גרשום.

נפתח בגמרתנו העוסקת ב"חליצה פסולה".

חליצה פסולה: חליצה פסולה היא חליצה הנעשית בין יבם ויבמה האסורים להתייבם. חליצה שכזו היא "פסולה" - גרועה. הגמרא מביאה דעה, כי חליצה 'פסולה' אינה מועילה ליתר האחים. כלומר, אם יבם ויבמה שאינם יכולים להתייבם קיימו מצוות חליצה, עדיין זקוקה היבמה לחלוץ לאחים הנוספים.

קיימות דעות, כי לא רק הדוגמאות שהובאו בגמרא מוגדרות כ"חליצה פסולה", אלא כל יבם ויבמה המנועים מייבום, אפילו משום גזירה מדרבנן - חליצתם 'פסולה' (ראה אנציקלופדיה תלמודית כרך ט"ו עמוד תת"ט - תת"ז, שסיכמו את שיטות הראשונים בעניין).

ומכאן לחרם דרבינו גרשום.

כידוע, רבינו גרשום מאור הגולה תיקן בחרם, כי אין לישא שתי נשים. מעתה, לפי השיטות המחמירות כי גם גזירות ותקנות שבכחן למנוע ייבום, גורמות שהחליצה 'פסולה', הרי שאדם נשוי שנפלה לפניו יבמה - חליצתה 'פסולה'.

אולם, נחלקו הראשונים אם חרמו של רבינו גרשום תקף גם באדם נשוי שנופלת לפניו יבמה. יש הסוברים שלא קָחרם מקרה זה (ספר התרומה סימן קל"ג, ריטב"א במסכתנו מד/א, וש"ע אה"ע"ו סימן

צעילוי נשמת

הר"ר **שואל צבי אינהורן** ז"ל

ב"ר חיים נפתלי ז"ל

נלב"ע ה' בניסן תשס"א

תנצב"ה

הונצח ע"י בניו ובני משפחותיהם שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **חיים צבי פסקוביץ** ז"ל

ב"ר זאב דב ז"ל

והצדקת **ריינה גולדה** ע"ה

תנצב"ה

הונצחו ע"י משפחת פסקוביץ שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **אברהם חיים המלסדורף** ז"ל

ב"ר ברוך ז"ל

נלב"ע ר"ח ניסן תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחות המלסדורף וליפסקר שיחיו

א' סעיף י'), ויש החולקים וסוברים כי אינו רשאי לייבם אלא עליו לחלוץ (טור סימן קס"ה, ורמ"א סי' א' סעיף י').

לפי השיטה המחמירה עולה, כי אם כל האחים בפניהם נפלה היבמה, נשואים המה, הרי על כל אחד מהם לקיים מצוות חליצה, כי אין אחד מהם פוטר את חברו. וכך אכן הורו ראשונים אחדים (ראה מרדכי בימות פרק י"ב סי' נ"ז, ועיי"ש שכתב, כי בית דין יתירו את החרם ותותר בחליצה אחת. מהר"י ווייל סי' קפ"ח).

להלכה כתב הבית שמואל (סדר החליצה ס"ק מ"ו), כי אין לחוש לדבר. ואף על פי כן, היכן שיש אח שאינו נשוי, אפילו שאינו הגדול שבאחים, כתב הבית שמואל (אהע"ז סימן קס"א ס"ק ז'): "ואם לגדול אשה אז חליצת הקטן עדיף".

ומכאן לנידוננו. בעל הדברי חיים מצאנז זצ"ל (שו"ת, ח"ב אהע"ז סימן קע"ו) הבהיר, כי מדברי הפוסקים עולה שהקטן יחלוץ ולא הבכור, כפי שפסק הבית שמואל. טעם הדבר, שכן, היכן שקיימת אפשרות לקיום מצוות חליצה שלא על ידי האח הנשוי, אין כל מחלוקת בין הראשונים והכל מודים כי חרם דרבנינו גרשום תקף, ונמצאת חליצת הגדול 'פסולה', כזו שאינה פוטרת את היבמה מלחלוץ לאח הקטן [לא נחלקו אלא באין אחים בלתי נשואים, האם תקף חרם דרבנינו גרשום].

אמנם, ציווה תורה כי לכתחילה הגדול יחלוץ, אך מאחר שחליצתו גרועה יותר, עדיפה חליצת הקטן שאין בה חסרון לכל הדעות.

[בשולי הדברים: מעניין לציין, כי אחת הטענות שהועלו היתה, כי האח הצעיר, רבי משה, היה מאורס, והן קיים "חרם הקהילות" שתקנו שהמתארכים מקבלים על עצמם שלא לבטל את השידוך בלא הסכמת שני הצדדים. ממילא, גם המאורס אינו יכול לייבם את היבמה, כי לשם כך יאלץ לבטל את השידוך, ונמצא שגם חליצתו פסולה...]

הדברי חיים שולל את הדברים מכל וכל, מנימוקים אחדים, ביניהם, כי חרם זה אינו מתייחס למקרים של אונס (עיין גם שו"ת שואל ומשיב מהדורה א' ח"א סימן ס"ט ובספר אדמו"רי בעלזא, ח"א עמוד צ"ב).

דף ל/א שלשה אחים ... זו היא שאמרו וכולן

לא כל 'מותר' - מותר

אשה שבעלה מת, ושבה ונישאה לאחר ומת גם הוא, לא תנשא לבעל שלישי, כפי שפוסק השולחן ערוך (אהע"ז סימן ט' סעיף א'): "לפי שכבר הוחזקו אנשיה להיות מתים". אשה זו מכונה "קטלנית", קוטלת את בעליה.

דין זה שמקורו במסכתנו (סב/ב), נידון רבות בפוסקים, לפנייהם הובאו מקרים שונים, כל אחד ונסיבותיו, אם מותרות הן להנשא אם לאו. במאמר זה נתמקד באחד המקרים הללו - ייבום. אשה שמת בעלה השני ועתה נופלת לייבום, האם היא מתייבמת, או שמא על היבם להמנע מלייבמה מפני חשש סכנה.

שאלה זו שנוייה במחלוקת רבתי בין גדולי הפוסקים, הללו אוסרים והללו מתירים. בין הפוסקים שהביעו דעתם בדבר אפשר למנות את המהרל"ח, הרד"ק, הרא"ם, החכם צבי, הישועות יעקב, הברכי יוסף, הנודע ביהודה, החתם סופר ועוד.

שומר מצווה לא ידע רע: נידונם מתמקד לפי שיטת הראשונים המחמירה, שכן, בעיקר דין זה נחלקו רבותינו הראשונים; לדעת הרמב"ם לא אמרו חז"ל שאסור לישא קטלנית, אלא שיש מקום לחוש לכך. לעומת זאת הרא"ש נוקט, כי נישואין לה הם בחזקת סכנה גמורה ולפיכך הנושא אשה קטלנית כופים אותו להוציאה. יש, איפוא, לדעת, לשיטת הרא"ש, מה דינה של יבמה "קטלנית", האם מאחר שמצווה לייבמה אין לחשוש מסכנה - "שומר מצווה לא ידע רע", או שמא סכנתה מוגדרת כ"שכיח היזיקא" - סכנה שכיחה ויש לחשוש מפניה (עיין שו"ת חכם צבי סימן א' וישועות יעקב שם, ועוד פוסקים המובאים באוצה"פ לאהע"ז שם אות ב').

אחת הראיות להכרעת המחלוקת הובאה ממסכתנו. במפורש נאמר במשניות אחדות בה, כי אשה שהתאלמנה פעמיים רשאית להנשא. הנה, במשנתנו כתוב לאמור: "שלשה אחים. שניים מהם נשואים שתי אחיות ואחד נשוי נכרית... ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת - צרותיהן מותרות". מבלי להכנס לפרטי העניין, מדובר באשה שהתאלמנה מבעלה, התייבמה ושוב התאלמנה, והמשנה מציינת כי היא "מותרת" לייבום - המייבם יהיה בעלה השלישי! (מהרל"ח).

הוכחה ברורה, שאין פשוטה הימנה. כך לכאורה.

בסימן הראשון של ספרו נזקק החכם צבי לדון במקרה סבוך שבעקבותיו הוא חודר לסוגיות רבות ושונות, ובין היתר הוא מתייחס לראייה זו ומוכיח, כי עיתים אמרו חז"ל "מותר", אך לא היתה כוונתם שמותר הדבר לחלוטין, אלא מבחינה מסויימת הנידונה באותו עניין.

דוגמה לדבר: במסכת חולין (נ"ה) מסבירה הגמרא, כי האמור שבשר מסויים 'מותר', אין בו כדי

ללשכתו. וכשראה את התמונה והשם המודפס תחתיה "חזו"א" היה בטוח שזהו אחד מראשי עולם הרפואה הסיני או משהו באזור זה משום שבדרך כלל ראשי תיבות ללא פשר מעידים על תרגום של מילים משפה אחרת כגון "יוניפי"ל" וכדומה, וכנראה "חזו"א" זהו קיצור שם של אחת האוניברסיטאות לרפואה שבהן היה האדם המצולם מלמד.

כשגמר בדעתו שזהו רופא מפורסם שאל את פרופ' יואב "מה הקשר שלך אל הרופא שבתמונה? וממתי פרופ' יואב הגדול? תולה בחדרו תמונות של רופאים גדולים ככל שיהיו? פרופ' יואב לא הבין לרגע על איזו תמונה מדבר חברו, אך לאחר שתפס במה המדובר ענה לרעהו התשובה מדהימה "אדם זה אינו רופא אלא רב דתי! זהו בעל החזון איש". הרופא האורח ששמע את התשובה לא יכל להתאפק ושאל מיד "מה לך ולרבנים?" שלף פרופ' יואב ממגירתו פתק קטן מצרור מכתבים הכתובים בכתב ידו המסודר של החזו"א ובו כתוב: "מאד קשה כי נפלה עלי ההכרעה, אבל רצוני לקוות כי שני השמים יצליחו, אי"ש קרליץ". ליד מכתב זה היו מספר שירטוטים קלים ועדינים. ובעוד פרופ' יואב מנסה בנייר זה אל מול עיניו המשתאות של חברו, אמר לו בניירות אלו נמצאים שירטוטים של ניתוחים ובעיות שאודותיהם נכתבו ספרים רבים על ידי פרופסורים מלומדים ביותר, אך כשנתקלתי בבעיות אלו אצל קליינטים דתיים ולא ידעתי כיצד להתמודד עם ניתוחי מוח סבוכים אלו, קיבלתי פתקים מאותו "חזו"א" שאתה חשבת שהוא פרופ', ועל פיהם ביצעתי את הניתוחים בהצלחה. תמונת אדם זה גדול אני תולה בחדר."

מין חזו"א לא למד רפואה מעולם, כל שכן שלא למד פתולוגיה ותורת הניתוח, על אחת כמה וכמה שלא השקיע בהתמחות בניתוחי מוח שהוא תחום שמתחדש ומשתכלל בכל עת. ועל ידי חכמת התורה שבקברו השכיל לפתור את בעיות הרפואה הסבוכות ביותר ועל אף שאין "מסכת רפואה" בש"ס למד מבין השיטין בתורתנו הקדושה אודות זאת וענה לשאלות אלו כראוי.

אם - נעים - זקנים - בחורי ישיבות - אברכים - מגידי שערות - עורכי דין - עצמאים - רבים - שכיחים - נהגים - מנהלים - פקדים - מנהלים - סוכנים - מלמדים - רבנים -

ים - זקנים - בחורי ישיבות - אברכים - מגידי שערות - סוחרים - עצמאים - סוברים - תלמידי - נהגים - מנהלים - פקדים - מנהלים - סוכנים - מלמדים - רבנים -

בחו"ל יש ישיבות - אברכים - מגידי שערות - סוחרים - עצמאים - סוברים - תלמידי - נהגים - מנהלים - פקדים - מנהלים - סוכנים - מלמדים - רבנים -

"אחד בבוקר,
אחד בערב,
לפני האוכל"

גם ד"ר כהן מבני ברק לא מפספס.
2 משניות ביום וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

מאת: מנחם מנדל הכהן רמיהו

מסכת "יבמות" הינה מסכת העוסקת במצוות "יבום". אך כל אדם על אף שאינו נתקל בדיני יבום בחיי היום יום, הריהו קונה בלימוד מסכת זו את חכמת התורה המאירה ומנחה את האדם בכל יום ויום מימי חייו. זאת בנוסף לנושאים הרבים האקטואליים הנידונים כבר בתחילת המסכת, כגון "כבוד אב ואם" "קניית בגדים חדשים" "ציצית" "תפילין" "שעטנז" ועוד עניינים רבים שיעשירו את אוצרם הרעיוני והרוחני של לומדי ה"דף היומי" בחודשים הקרובים. ואכן רבים שלמדו את מסכת "יבמות" בעבר נוכחו לראות שמסכת זו מקיפה בתוכה עניינים רבים ושאלות מרתקות שהאדם עלול להיתקל בהם במשך הזמן. יה"ר שנזכה לעמול בתורה, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה אמון.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ל/ב תברא מי ששנה זו לא שנה זו

לשבר הקליפות

כידוע, גם בדברי הגמרא יש רבדים שונים. החיד"א (בספרו דבש לפי מערכת ת אות מ) כותב בשם בעל מדרש תלפיות כי כוונה עמוקה יש בביטוי זה מעבר למשמעותו הפשוטה. הא"י הקדוש כתב שהקשויות באות בדרך כלל "מחמת הקליפות" [דהיינו מכוחות הרע שבעולם]. מסיבה זו כשהקשו קושיה חזקה תירצו מתחילה "תברא מי ששנה זו לא שנה זו", כלומר תרצו תירוץ דחוק שבא בעיקרו "להכניע את הקליפה", ולפיכך אמרו

להתירו לאכילה, אלא הכוונה שאיסור נבלה אין בו. הוי אומר, 'מותר' אינו בהכרח מותר לגמרי, אלא האיסור המסויים בו עסקו - מותר. ובנידוננו, יתכן שאמרה המשנה שהיבמה מותרת לייבום, מדין צרת ערווה, שאין בה איסור של צרת ערווה, אך לא התייחסה המשנה להיותה קטלנית ולאיסור הכרוך בדבר.

לאחר שהוא מוכיח ממקורות שונים כי אין לייבם קטלנית, הוא כותב כי אף פסוק מפורש בתורה מלמד על כך! בפרשת וישב (לח/יא) נאמר, כי יהודה לא חפץ ששלה בנו ייבם את תמר, לאחר מות בעליה הקודמים, ער ואונן, "כי אמר, פן ימות גם הוא כאחיו". רש"י על אתר מפרש: "מוחזקת היא זו שימותו אנשיה!"

הרמב"ן מביא את דברי רש"י ותמה עליו, אם כדבריו, מדוע זה לא דחאה יהודה מביתו מפורשות, ותחת זאת הטעה אותה להמתין "עד אשר יגדל שלה בני"? זאת, ועוד: וכי לא ידע יהודה כי בניו מתו עקב חטאיהם ולא בה תלויה מיתתם? החכם צבי טוען, כי גם מקושיותיו של הרמב"ן מוכח שמודה הוא לרש"י כי אין לייבם קטלנית ואך במקרה זה תמר לא היתה קטלנית [כאמור, אין הדבר פשוט כלל ועיקר בדברי הפוסקים, ראה אוצר הפוסקים אה"ז סימן ט].

דף ל/ב זר ששימש בשבת במאי

חימום חלה קפואה בשבת

מה לחימום חלה קפואה בשבת ולסוגייתנו?

על כך במאמר שלפנינו.

הגמרא מביאה את דברי רבי חייא, כי ישראל העובד בשבת בבית המקדש עובר על שני איסורים: א. זר שעבד במקדש, שהרי מי שאינו כהן אינו רשאי לעבוד בבית המקדש. ב. חילול שבת. הגמרא מבררת ארוכות, מה בדיוק עשה אותו זר, שבמעשה אחד עבר על שני איסורים אלה, עד שהיא מוצאת מקרה מסויים [שחיטת פרו של כהן גדול ביום הכיפורים].

לעומת התלמוד הבבלי, בתלמוד הירושלמי (פרק ב' הלכה ה') נמצאה דוגמה רגילה ושכיחה: זר שהקטיר קרבן על המזבח בשבת. מלבד איסור זר שעבד במקדש, עבר גם על איסור חילול שבת קודש בעשותו את מלאכת "מבשל", שהרי הוא חפץ שיתעכל הקרבן באש המזבח, כמצוותו [משום "מבעיר" אין כאן, כמבואר בגמרתנו שהסוגייה היא לשיטה הסוברת כי אין מתחייבים חטאת על הבערה, והגמרא סבורה שהנידון הוא על חיוב חטאת].

האם יש להסיק כי התלמוד הבבלי חולק עם התלמוד הירושלמי בדיני בישול?

מלאכה חסרת תועלת: הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל נוקט כי אכן כן. בספרו אבן ישראל (חלק ח' סימן כ"ט) הוא טוען, כי התלמוד הבבלי סובר שזר זה אינו חייב משום איסור "מבשל", שכן, הרי אין לו כל צורך בכך שבשר הקרבן יתבשל ויהיה ראוי לאכילה. רצונו הוא בתוצאה - קרבן שרוף, מֵאֶפֶל עד כלה. נמצא, שמן השלב שבו הבשר מבושל, טרם יחרך וישרף, אין לו תועלת ואף לא ישאר מכך מאום. באופן זה אין חייבים על מלאכה בשבת (ועיי"ש מה שכתב לחלק מהנאמר במסכת שבת דף ע"ד).

ומכאן, מסיק הגר"י פישר, כי בשבת מותר לחמם חלה קפואה על גבי המיחם, אף על פי שהקרח שעל החלה מפשיר ומתבשל, שכן, מאחר שלמניח החלה אין צורך במים המתבשלים והם מתאדים והולכים ומאום לא נותר מהם, הרי זה כבישול קרבן בשבת על גבי המזבח, שאין חייבים עליו משום איסור "מבשל".

גם בדעת הירושלמי מבאר הגר"י פישר זצ"ל, כי הירושלמי מודה שאם כל רצונו הוא לכלות את החפץ בשריפה, אין זה נחשב "בישול". אך הירושלמי חולק וסובר, כי למרות שעומד הוא לשריפה ולכליון, מאחר ששיעור קיום מצוות הקטרת קרבן אינו בשרפתו עד תומו, אלא עוד בשלב שלפני כן, המכונה "עיוכל", כבר מתקיימת מצוות הקרבת הקרבן, חייב המקטיר קרבן על המזבח משום איסור "מבשל", לפי שרצונו בעל הקרבן הוא שיתעכל, ולא שישרף עד תומו [ועיי"ש שביאר כן במו"מ בירושלמי].

הלכה למעשה: ראוי לציין, כי הלכה זו אינה מוסכמת, וגדולי הפוסקים אסרו להניח חלה קפואה שעליה קרח, העלול להתחמם עד שיעור שהיד סולת ולהתאדות (ראה ארחות שבת פרק א' סעיף י"ב מדברי הגר"ז אויערבאך זצ"ל, ושו"ת מנחת יצחק).

דף ל/ב אי בשחיטה, שחיטה בזר כשרה

ישראל רשאי לשחוט קרבן בשבת?

בנסותה לברר באיזה מקרה זר העובד בשבת בבית המקדש עובר על איסור עבודה במקדש למי שאינו כהן וגם על איסור חילול שבת, מבהירה הגמרא, כי אין מדובר בישראל ששחט קרבן בשבת, שהרי "שחיטה כשרה בזר". גם מי שאינו כהן רשאי לשחוט קרבנות. העבודות הנעשות לאחר מכן, כשרות בכהנים בלבד, אך השחיטה עצמה, כשרה גם בזר.

גומרים ש"ס
ב-5 דקות ליום,
זוכים בשפע גדול

... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קנייבסקי שליט"א הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: *3764

הדעת נותנת, כי את הקרבנות שציוותה התורה להקריב בשבת בבית המקדש, רשאי גם ישראל לשחוט ואינו מחלל את השבת בכך, שכן, במה שונה הוא מן הכהנים? את הקרבנות הללו ציוותה התורה להקריב בשבת, ולכאורה אין עילה שרק כהנים ישחטום ולא ישראלים.

מפליא, איפוא, לגלות, כי רבותינו האחרונים (שער המלך הלכות ביאת המקדש פרק ו' הלכה ל', ובהגהות לרש"ש כאן, ועוד) מבהירים, שמדברי רש"י עולה שהדבר אסור. אסור לישראל לשחוט קרבן בשבת, משום איסור חילול שבת, ואילו דברי הגמרא שבזר השוחט בשבת אין איסור, מכוונים לכך שאיסור זרות אין, ואין כוונתה שגם על איסור חילול שבת אינו עובר [ראוי לציין כי הדיוק בדברי רש"י אינו מוסכם באחרונים, והחכם צבי, סימן מ"ד, וכן נקט החזון איש, סבורים כי אין כוונת רש"י לחלק בין האיסורים, וישראל רשאי לשחוט קרבן בשבת ככהן].

מה טעם?

הסברים מעניינים נאמרו בעניין, להלן שניים מהם.

המשלים את המצווה, אומרים לו התחל: הגאון רבי מאיר פוזנר זצ"ל, הבית מאיר, כותב בחידושו למסכתנו כי היתר שחיטה בשבת בבית המקדש נובע מכך שהקרבנות הקרבן דוחה את השבת. מעתה, רק מי שיכול להשלים את המצווה שבגינה נדחה איסור מלאכה בשבת, הוא הרשאי להתחילה. לאמר, אמנם ציוותה תורה להקריב קרבן בשבת ולעשות מלאכות לצורך כך, אך מי שיכול להתחיל את ההקרה בלא לסיימה, לא קיבל היתר מלכתחילה להתחיל במלאכה...

מוהל היודע מחצית המלאכה בלבד: לאור מסקנה זו מסוגייתנו, משווה הבית מאיר בין גמרתנו לבין הלכה שנפסקה בשולחן ערוך (יו"ד סימן רס"ו סעיף י"ד): "יש לזיהר, שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת, שזה ימול וזה יפרע, אלא המל הוא עצמו יפרע". טעם הדבר, לפי שקיום מצוות מילה דוחה את מלאכות השבת, וכפי העולה מסוגייתנו, רק מי שסיים את המצווה שמחמתה נדחים איסורי שבת, הוא הרשאי להתחילה.

אולם, הרמ"א מעיר על אתר: "ולא מצאתי ראייה לדבריו. ואדרבה, נראה לי דשרי, דהא מילה דחיא שבת כמו עבודה במקדש, שכמה כהנים היו עובדים ומחללים שבת, דמאחר דשבת ניתן לדחות הרי הוא כחול לכל דבר". כלומר, אכן כן, רק מי שראוי לעשות את כל מעשה המצווה רשאי ליטול בה חלק, אך אין לקבוע כי עליו לעשות הכל. הא ראייה, שהרי עבודת הקרבן בבית המקדש, גם בשבת, נעשתה על ידי כהנים אחדים ולא נצטווה כהן אחד לעשות את כל העבודות [רק ישראל, זר, שאינו ראוי ליתר עבודות הקרבן, אף לשחוט אינו רשאי]. מעתה, גם שני מוהלים יכולים לחלוק במצוות המילה. עם זאת, הרמ"א מסיים: "אמנם מצאתי בקובץ שיש לי, לאסור, ועל כן טוב להחמיר לכתחילה".

הבית מאיר נוקט, כי גם הרמ"א מודה, שבמקרה שאדם יודע לעשות רק חלק מפעולות המילה, אין הוא רשאי למול בשבת... [יש לציין, כי ניתן לחלק בין הדברים, מפני שבסוגייתנו מדובר על ישראל שאינו רשאי לשחוט, ובמוהלים מדובר על מי שאינו יודע, ויתכן כי דווקא מי שאינו רשאי לעשות הדבר, אינו רשאי גם להתחילו, לא כן מי שרשאי לעשות את כולו רק שאינו יודע זאת, שאין מניעה כי יתחיל לעשותו].

ומכאן להסבר נוסף בגמרתנו, מדוע זר ששחט בשבת עבר על חילול שבת.

הכהנים - השליחים: בעל בית הלוי זצ"ל (ח"ב סימן ט' אות ג') מבאר, כי יש הבדל מהותי בין מעשה שחיטה של כהן לבין מעשה שחיטה של ישראל. הכהנים הם משרתי ה' ושלוחיו של עם ישראל לעבוד בבית המקדש. ציווי הקרבנות והעבודות הכרוכות בהם, הוטלו על הכהנים. הם המצווים בכך ולפיכך רק אליהם מתייחס היתר וציווי התורה להקריב קרבנות בשבת (וע"ע ספר משמר הלוי עמ"ס יומא עמוד צ"ד).

"תברא", לאמר שבכך היא משתברת, ורק לאחר מכן חזרו ואמרו תירוץ טוב מזה!...

דף לג/ב לקוברו בין רשעים גמורים

העיקר שיקבר

כאשר נפטר רשע אחד, נשאל הערוך לנר היכן יקברוהו לזה. **השיב** ואמר: אל תריבו עם בני משפחתו, קברוהו היכן שירצו, ובלבד שתקברוהו...

חלקנו
מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההדמנת לקבוע 'עיתים לתורה' לומדים כמה דקות חזקים בסיוף רוחני עצום!

הודש ראשון התנסות חינם
קבע עיתים ללימוד *3029 עכשיו!

לעילוי נשמת
ר' יצחק גולדשטיין ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע ו' בניסן תשמ"ה
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

הר"ר **שלמה זלמן פורוש ז"ל**
ב"ר יהושע מרדכי ז"ל נלב"ע ח' בשבט ומרת **שרה פורוש** ע"ה
ב"ר אברהם ישראל ז"ל נלב"ע ד' בניסן **תנצב"ה**
הונצחו ע"י ידידינו הר"ר **שאל יצחק פניגשטיין** ומשפ' שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת
הרב ר' **שמואל אליעזרי זצ"ל**
ב"ר אליעזר ז"ל נלב"ע ג' באדר תשנ"א והרבנית מרת **בת'ה אליעזרי** ע"ה
ב"ר ישראל זאב הלוי איש הורוויץ זצ"ל נלב"ע ז' בניסן תשמ"ח **תנצב"ה**
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת אמי מורת
מרת **פסיה שיינדל (הגר) אפל** ע"ה
ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע ב' בניסן תשנ"ב ולעילוי נשמת מור"ח
הר"ר **אלתר יוסף מאיר הרשקוביץ ז"ל**
ב"ר יואל ז"ל נלב"ע ה' בניסן תשל"ז **תנצב"ה**
הונצחו ע"י עו"ד הר"ר **שמואל ואסתר אפל** שיחיו - ב"ב

לעילוי נשמת
מרת **שרה שטרנטל** ע"ה ב"ר נחום זאב ז"ל
נלב"ע ו' בניסן תשמ"ח **תנצב"ה**
הונצחה ע"י בנה הר"ר ברוך מרדכי שטרנטל ומשפחתו שיחיו ר"ג - מונטריאול